

Het interview

Lidy Thijsen

Het Interview

Portret van een Leids Verzetstrijdster

Brave New Books
Amsterdam

ISBN: 9789402115352

© Lidy Thijsen

Omslagontwerp: BNB & Lidy Thijsen

Inhoud

Proloog	6
Inleiding	10
Deel 1	12
Deel 2	48
Deel 3	178
Epiloog	227
Bronnen	233
Met dank aan	258

HET INTERVIEW

SIETSKE PIENA -BUITEVELD PORTRET VAN EEN LEIDS VERZETSSTRIJDSTER

Proloog

Niet lang nadat Sietske in 1991 overleed, leerde ik haar jongste zoon Eelco Piena kennen. Al snel begreep ik dat hij uit een bijzonder en politiek geëngageerd Leids gezin kwam. Kees Piena, zijn vader, was al in 1939 raadslid voor de SDAP, de voorloper van de Partij van de Arbeid en tijdens de oorlog was hij één van de leiders van de Leidse Raad van Verzet (RVV) en vanaf 1944 van de Leidse Binnenlandse Strijdkrachten (BS). Na de oorlog vervolgde hij zijn politieke ambities naast zijn werk voor het Leids Academisch Ziekenhuis (het AZL). Hij bleef drieëntwintig jaar lang raadslid en in 1962 mocht hij als wethouder plaatsnemen aan de bestuurderskant van de tafel. Er is genoeg te vinden over Kees Piena, over zijn politieke wapenfeiten, over zijn rol en acties in de oorlog. Over zijn overlijden in 1978.

Over zijn tweede vrouw, Sietske, leek weinig bekend. En dat is vreemd. Vreemd, omdat ik gaandeweg mijn relatie met Eelco steeds meer verhalen over haar hoorde. Soms bizarre verhalen, maar ook moedige, krachtige vertellingen. Of een losse opmerking die tot nadenken stemde. Zo ook bij onze trouwdag op een maandagochtend in het Leidse stadhuis in juni 1999. De buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand, een gepensioneerde man, begon, toen wij eenmaal voor hem zaten, uitgebreid te vertellen over zijn vroegere werkrelatie met Kees Piena. Hij had zelfs raadsstukken uit die tijd opgezocht en citeerde daaruit. Mijn getuige moest de beste man

uiteindelijk interrumperen en vragen of er nog getrouwd ging worden. 'Ja, ja, natuurlijk', haastte hij zich te zeggen. Maar ik kreeg de indruk dat onze huwelijksvoltrekking een vervelende onderbreking was van zijn lofzang op Kees Piena. Na afloop liep hij met ons mee en ineens was ze er: Sietske. In de hal, vlakbij de deur, die leidt naar de mooie trappen naar buiten, naar de Breestraat. 'Nog één ding', zei de gepensioneerde ambtenaar tegen Eelco, vlak voordat we naar buiten stapten. 'Wist je eigenlijk dat jouw moeder in Leiden 'de wethouder' werd genoemd?'

Waarom werd zij op het stadhuis en in Leiden 'de wethouder' genoemd? En waren de geruchten waar dat zij in de oorlog meedeed aan overvallen? Had ze inderdaad iemand geliquideerd? De moeder van Eelco, die niet accepteerde dat hij na zijn polioaanval in 1951 niet meer zou kunnen lopen. Die een betere wereld wilde, voor en na de oorlog. Die opkwam voor de underdog en mensen wilde voorlichten, verlichten. Maar ook een vrouw die volgens mensen die haar kenden heerszuchtig, egocentrisch en dominant was. Wie was zij?

In de jaren na de eeuwwisseling ontving ik losse flarden informatie over Sietske. Zo stuitte ik ineens op een gedeelte van een interview met haar. Informatie die destijds slechts mondjesmaat digitaal ontsloten was. Ik zag tijdens een rit naar Friesland haar geboortedorp, en weer later vertelde iemand dat ze voor geweld niet terugdeinsde. Het voedde mijn nieuwsgierigheid naar het waarom van bepaalde keuzes, en mijn drang om interessante levens te

analyseren, uit te pluizen, erover te vertellen. Toch was het pas in 2015 toen Sietske de sluimerende, maar altijd aanwezige levensbeschrijver in mij deed ontwaken. Ik was inmiddels verhuisd van hartje centrum Leiden, waar ik achttien jaar gewoond had, naar de kale polders bij Dronten. Nadat ik een aantal modules aan de schrijversvakschool in Amsterdam had afgerond, besloot ik af te studeren in de specialisatie familie verhalen & biografieën. Notabene alleen de Leidse schrijversacademie bood deze specialisatie destijds aan. Hoewel ik al was gestart met een ander onderzoek, kwam Sietske ertussen: ik vond een oude aantekening van mezelf over het eerdergenoemde interview met haar. En ik vernam dat het hele interview nu digitaal in te zien was. Omdat de pagina's op de website door elkaar stonden en er geen mogelijkheid tot uitprinten was, mailde ik het Leids archief. Daar kreeg ik een enthousiaste reactie over het feit dat ik over Sietske wilde schrijven. Men kende Sietske dus wel. Graag legden men het materiaal voor mij, en voor Sietske klaar. Die reactie was een aanmoediging voor mij. Vrijwel tegelijkertijd mailde Eelco toevallig, inmiddels mijn ex, mij een klein artikeltje over zijn moeder, waarin stond dat zij in de oorlog in Leiden een kindertehuis had opgezet voor kinderen van verzetsmensen. Hierdoor aangespoord zocht ik uit waar de originele audio-opnames waren. Vervolgens las ik in dagblad Trouw een artikel over het in ere herstellen van vergeten verzetsvrouwen. Andere signalen volgden. Toen ik daarna het boek las over zo'n vergeten verzetsvrouw, in dit geval Frieda Belinfante, wist ik het zeker: Sietske's verhaal mocht nu verteld worden.

In het boek citeer ik Sietske letterlijk, waardoor het opgeschreven Nederlands soms wonderlijk overkomt. Haar uitspraken komen uit het interview die studenten van de Universiteit Leiden in 1985 met Sietske voerden èn van de bijbehorende audio-opnames. Sietske overleed in 1991.

Dronten, 5 november 2019

Inleiding

Het is onmogelijk een ander volledig te begrijpen. Zelfs niet als je er dicht bij hebt gestaan als kind of als partner, of minutieus onderzoek hebt gedaan. En iedereen beziet de ander vaak weer vanuit zijn eigen werkelijkheid, vanuit zijn eigen opvattingen. De mens is vaak complex, paradoxaal. Zo werd de antimilitaristische en drank-werende Sietske gewelddadig in de oorlog en kon ze op enig moment in haar getrouwde leven niet van de drank afblijven.

Bovenal was Sietske een opgewekte vrouw, politiek ambitieus, hulpvaardig en mondig, vrijwel nergens bang voor. Dat heeft haar in situaties gebracht die voor een gemiddeld mens als bijna ongeloofwaardig overkomen, zeker in vreedstijd. Ze was een feministe avant la lettre. Misschien wel te vroeg. Daarnaast was ze erg dominant, en kon ze behoorlijk egocentrisch zijn. Ook in haar spreken, haar toon. Die combinatie van karakter, gedrag en toon zal voor een aantal mensen geleid hebben tot een: ‘jaja, maak dat de kat wijs.’ Wat bij haar misschien weer een tegenreactie uitlokte. ‘Ze luisterde nooit echt naar jou, vroeg nooit door, het ging altijd over haar’ zegt iemand. Maar ook: ‘Ze was een top surrogaatmoeder’, zegt een nu hoogbejaarde man, destijds kind in het clandestiene Leidse kindertehuis wat Sietske leidde.

Sietske had graag een grotere rol gespeeld op het politieke vlak. Wat zou ze trots geweest zijn op haar kleindochter, getrouwd met PvdA coryfee Lodewijk Asscher. Zo wordt de vrouwelijke politieke lijn toch nog een beetje doorgezet.

Hoe dan ook, je zou er een boek over kunnen schrijven..... Over deze vrouw, over haar hele leven. Als eerbetoon aan alle vrouwen die genoemd worden als het gaat om verzet, in welke vorm dan ook.

DEEL 1

Codenaam Fall Gelb

Sietske:

'Ik was dus ondertussen leerling-verpleegster (in het academisch ziekenhuis Leiden-LT). Ik vond het leuk. Ik zat toen de oorlog uitbrak op heelkunde. Heelkunde was al vrij gauw veel te klein voor alle mensen die wij als gewonden binnen gekregen. Van vliegveld Valkenburg en van een bus die in Sassenheim aangeschoten was.'

Het is in de vroege ochtend van 10 mei 1940: het geluid van aanzwellende motoren in de lucht. Duitse Stuka's doemen uit de schemer op. Slaperige inwoners van Katwijk, Valkenburg, Rijnsburg en Oegstgeest weten nog niet goed wat ze zien als ze de gordijnen voorzichtig opzieschuiven. Vlak daarna landen de vele Duitse parachutisten bij het dorp Valkenburg, in de polders tussen Leiden en Katwijk. Codenaam Fall Gelb, zo noemen de Duitsers de aanval op het militaire vliegveld Valkenburg, als onderdeel van de totale aanval op Festung Holland, ons land.

Hoewel in eerste instantie een handjevol Nederlandse soldaten van schrik naar Katwijk vlucht, komt Nederland al snel met een tegenoffensief. Vanaf Katwijk schieten de soldaten op het vliegveld.

De Duitsers vluchten het dorp Valkenburg in of proberen via het strand weg te komen. Een aanzienlijke hoeveelheid vliegtuigen raakt zwaar beschadigd of vliegt in brand. In de loop van die dag komt er een groot tegenoffensief. Zo ook wordt een deel van het leger uit het noorden van ons land

opgetrommeld. Omdat het regiment niet over eigen vervoer beschikt, worden er bussen gevorderd. Als het konvooi Sassenheim nadert, vliegt een aantal Duitse vliegtuigen laag over de bussen. Een beschieting volgt. Er is geen luchtafweergeschut. Als het voorbij lijkt te zijn draait één toestel ter hoogte van Endegeest om en komt opnieuw op de colonne af.

Drie bommen. 24 doden. 30 gewonden.

De slachtoffers worden door transportbedrijf Van der Luyt naar het academisch ziekenhuis in Leiden gebracht.

Ineke Zaalberg, negentien jaar en collega van Sietske hoort 's ochtends vroeg de vliegtuigen over het ziekenhuis vliegen. Ook zij woont, net zoals Sietske, nog niet zo heel lang in het ziekenhuis en is net met haar leerling verpleegstersopleiding begonnen. Beiden rennen ze naar de bovenste verdieping van het zusterhuis om in alle onschuld uit de ramen te hangen en te kijken wat er is. 'Ze vliegen zo laag dat je de mitrailleurs over de rand kan zien, en de piloten zelf, zegt Ineke.' In de verte zie je de parachutisten neerkomen. Het is een stralende blauwe dag.

Met eigen ogen ziet Sietske de eerste verwoestingen van de oorlog als de lijken en gewonden van de aanval op Valkenburg, Rijnsburg en Katwijk en de aangeschoten bus worden binnengebracht op de afdeling heelkunde. Mensen in shock, verbrijzelde ledematen, sommigen met granaatscherven in het hoofd, veel overledenen. Nogal wat ziekenhuismedewerkers moeten af en toe naar buiten om over te geven. Iedereen helpt mee, de

gipsmaker, de conciërge en natuurlijk de verpleegsters en de artsen. Van die laatsten zijn er echter in die tijd nog niet zo heel veel, slechts vijftig. Dat komt ook omdat enkele Joodse artsen direct na de aanval van de Duisters zelfmoord hebben gepleegd, op de donkere kamer van de afdeling neurologie. Er werken in totaal zo'n 580 mensen in het ziekenhuis. Ter vergelijking: in 2017 zijn het er volgens het jaarverslag een kleine 8200, inclusief medisch specialisten, exclusief zzp'ers.

Sietske:

Heelkunde was al vrij gauw veel te klein voor alle mensen die wij als gewonden binnen gekregen. Dus onze eigen patiënten moesten weg. Onze nieuwe patiënten kwamen door elkaar heen te liggen. Dit waren Nederlandse soldaten, Nederlandse burgers en Duitse soldaten.'

Een andere getuige beschrijft: 'Het was zo raar, Duitse en Nederlandse soldaten liggen op de grond naast elkaar en praten rustig met elkaar. Er zijn mensen bij met afgeschoten benen die stilzwijgend naar hun stomp liggen te turen, ze zijn zo in de stress dat ze niets voelen.' De illusie dat de Duitsers en de Nederlanders bij elkaar kunnen blijven liggen werd snel om zeep geholpen doordat enkele Nederlanders het bed uitkomen om de Duitsers te lijf te gaan.

Sietske:

De hoofdzuster van heelkunde was een enorm resoluut mens en die kon geweldig organiseren. We hadden spoorzalen. Voor als er een groot treinongeluk zou gebeuren. Daar werden heel snel de oudere Duitse soldaten opgelapt. Die waren vrij goed

banteerbaar. Maar we hadden ook een hele grote groep SS-soldaten binnengekegen.

Vreselijk arrogante jonge jongens. Waar je dus ook niet alleen als verpleegster op een zaal kon werken, maar altijd in groepsverband of in ieder geval met z'n tweetjes. Een 'grappig' voorval was dat toen ze nog door elkaar lagen dat een van deze jongetjes zei: 'Ik wens hier niet te liggen, want ik lig naast een Jood.' Wij hebben daar vreselijk om gelachen. Bspottelijk vonden we dat. Wij kenden geen Joodse vijandschap zoals zij dat bedoelde en ook nog geen vijandschap met de Duitsers. Dat waren voor ons toen gewoon patiënten. Later is dat toch wel moeilijk geworden. Vooral die arrogante jochies van achttien jaar die zo Heil Hitler waren en bijna met de hielen tegen elkaar lagen in bed, als er een hogere binnenkwam. Dat je er kots en kotsmisselijk van werd.'

Door het te grote aantal gewonden, maar ook door onvoldoende goede beoordelingen van de slachtoffers worden allerlei soorten patiënten naar de Anna Kliniek¹ gebracht. Drie dagen en nachten wordt er continue gewerkt alvorens men de balans kon opmaken.

Sietske en haar collega's hebben het heel erg druk. Want het grootste gedeelte van de totaal 477 Nederlandse militairen, 169 militairen van Duitse afkomst en 58 burgerslachtoffers komen op haar afdeling binnen. Meer dan vier dagen en nachten onafgebroken werken. Iemand vertelt dat aan het eind letterlijk het bloed in de schoenen stond. Vier dagen later zien de verpleegsters vanaf de hoogste verdieping van het ziekenhuis richting het

---

¹ Annakliniek in Leiden, Nederlands eerste en destijds enige orthopedische kliniek. Stond hoog aangeschreven, ook in het buitenland.

zuidoosten een rode gloeiende hemel. Rotterdam is nu ook aangevallen.

Het trotse, het standvastige in Sietske, wordt al snel duidelijk. Vijf dagen na de inval van de Duitsers, dus rondom de capitulatie van Nederland, geeft Sietske een Duitse gewonde soldaat te kennen dat ze geen Duits tegen hem spreekt. De directeur van het ziekenhuis, de heer Maas wordt hierop op het matje geroepen bij een hoge officier.

Sietske:

In mei 1940 was daar een Duitse officier bij en die jongen was een arm kwijt, was erg ziek, was met tetanus behandeld. Hij sprak Duits tegen mij en ik gaf antwoord in het Hollands. Ik verstond het wel en toen zei hij tegen mij: "Zuster, waarom spreekt u geen Duits tegen mij, want ik versta u zo slecht?". Ik zei: "Als ik naar Duitsland op visite ga, dan spreek ik Duits, ik heb het op school geleerd. Als hier onvrijwillige gasten komen, die alleen maar Duits kennen en geen Nederlands, dan ben ik niet bereid Duits te praten. U bent hier niet op mijn uitnodiging gekomen en ook niet op uitnodiging van het ziekenhuis, waar ik toevallig in dienst ben, dus ik spreek geen Duits."

Een andere officier is naar de directeur gegaan met die klacht en toen werd ik bij de directeur geroepen. En zei precies hetzelfde wat ik ook tegen de patiënt heb gezegd. Toen zei H.H. Maas (de directeur) tegen mij toen de officier weg was, die er uiteindelijk geen werk van heeft gemaakt: "Zuster, als er één uitgaat, dan ben ik dat niet." Ik zei:

"Nee, dat weet ik wel, dan ben ik het, dat weet ik ook wel." Maar toen was die stomme officier weer aardig beter en die komt op een keer met een paar kameraden officieren op de

afdeling waar hij gelegen had om mij te bedanken dat ie zo goed verzorgd was en hij vroeg speciaal naar mij. Ik dacht eerst dat het een geintje van Kees Piena was, want die werkte in het begin van de oorlog ook nog in het ziekenhuis. Een geintje, we zullen die Buitenveld even op de kast jagen, een Duitse officier die haar beslist wil bedanken, jongens dit wordt lol hebben. Ja, ze wisten niet hoe stom ze waren, ze kenden mij niet goed genoeg om te weten dat ik dit toch niet zou accepteren. Daar staat Schneider, een heel keurig aangeklede officier met een prothese en die wil mij bedanken voor de goede zorg. Hij komt met uitgestrekte, nou ja, de linkerhand was er af, dus hij komt met de rechterhand op me toe en ik zei met een stalen gezicht: "Sorry, maar u vergist zich, ik ken geen Duitse officier, ik zal ze ook nooit leren kennen. Sorry, het spijt me erg maar u vergist zich echt." Ik heb me omgedraaid en ben de zaal weer opgegaan. Nou, dat is me een rel geweest. Iedereen was in paniek, maar toen heeft hij zelf gezegd: "Ik begrijp deze zuster volkomen, ik maak hier geen werk van." Ergens was het toch een heer, die Schneider, op de één of andere manier.'

In het academische ziekenhuis Leiden mogen alleen nog de verduisteringslampen aan en alle drieduizend ramen worden afgeplakt.

Een loodzwaar gevoel overvalt de patiënten en de medewerkers. 'Want waar zijn we in Godsnaam aan toe?', verzucht een personeelslid.

Voor veel mensen gaat het leven na die eerste verschrikkingen echter min of meer gewoon door. En hoewel in 1941 in het AZL geen oorlogsgewonden meer verpleegd worden en alleen de 'gewone' patiënten (gemiddeld genomen 500 patiënten) verzorgd worden blijft het voor Sietske druk. De oorzaak ligt onder andere in het hoge

ziekteverzuim onder het personeel, dat twee keer zo hoog is dan normaal, en het zou gedurende de oorlog blijven stijgen. Maar ook omdat het elders nog beter werken is qua materialen en kosten. Later verdwijnt er ook personeel omdat er nauwelijks meer eten is.

Toch blijft Sietske in Leiden en vervolgt haar verpleegstersopleiding aan het AZL. Waar is haar interesse voor het verpleegsters vak en anderen helpen ontstaan? En waarom juist in Leiden? Zo anders dan het land van de weide vergezichten in haar geboorteprovincie, bakermat van de Elfstedentocht, het Rundveestamboek en het oudste paardenstamboek. Of zoals sommigen beweren: 'Het kleinste land op aarde'.

It Reade en Blauw Dorp

Roordahuizum – Reduzum, zoals het nu in de officiële Friese taal heet- doet anno 2016 mooi en bijna rustiek aan. Een dorp in midden-Friesland, waar Randstedelingen misschien wel een tweede huis willen hebben om tot rust te komen. En om een zeilbootje neer te kunnen leggen.

Het is een typisch Fries terpdorp met rond de 15^e - eeuwse kerk, oude en scheve grafzerken, netjes onderhouden. In een half kringetje, met een smal weggetje ertussen, staan naast het Godshuis prachtige huizen, eveneens uit lang vervlogen tijden. Wat verderop nog meer panden die vroeger bij de notabelen van het dorp hoorden. Een haventje laat de weidsheid van het Friese land daarachter zien. Groene weilanden met hier en daar een glinstering van slootjes en van het vaarwatertje het Ald Swin. In de verte, links en rechts, grote stolpboerderijen. Verstild. Dat is misschien wel de juiste omschrijving van Reduzum.

Verstild is het dorp zeker niet in het begin van de vorige eeuw. Natuurlijk zijn er de in grote aantallen gebruikelijke middenstand en ambachtslieden, die zorgen voor drukte en klandizie in de straatjes. En met de opkomst van de industriële revolutie krijgt Reduzum een coöperatieve zuivelfabriek, waarvan overigens de opa van Sietske, Hette Iemes, één van de medeoprichters is. Daarnaast is Hotel-Restaurant de Grutte Trije Romers een bekende pleisterplaats. Het ligt centraal aan de drukke verkeersweg Leeuwarden-Heerenveen, een weg die later zal worden doorgetrokken naar Zwolle. Ook is er een

station naast het dorp. De spoorlijn Idaard-Roordahuizum maakt deel uit van de treinverbinding Leeuwarden–Arnhem. Het is er een komen en gaan van mensen. De oprichting van het beroemde Fries rundstamboekvee en het Fries paardenstamboek in de Trije Romers maakt Reduzum nog meer tot het centrum van levendige handel en wandel. Overal hoor je vee-, en paardengeluiden, het geratel van karren en de banden van enkele zwarte automobielen.

Er wordt veel geld verdiend door de rijke boeren en veehandelaren uit het dorp en haar omgeving. En daar moet op gedronken worden. Er wordt ook veel weggedronken door het grote aantal arme sloebbers die Nederland en ook Friesland kenmerkt, hoewel Sietske beweert pas in Leiden de ergste en vuilste armoede gezien te hebben.

Het ouderlijk huis van Sietske staat op het Tolhek, aan de uiterste rand van het dorp, richting Leeuwarden, vlakbij het voormalig Oude Tolhuis. Dit voormalig tolhuis was rond 1830 door de overheid gebouwd, met als doel één van de eerste bestrate wegen naar Leeuwarden te bekostigen en te onderhouden. De tolgaarder bediende het bijbehorende hek en inde het geld. De meeste tolleren verdwenen tijdens de eeuwwisseling en de vader van Sietske, Ruurd, kreeg al omstreeks 1913 de kans om ook de bij de tol behorende grond te huren. Een goede zet zou later blijken, want in 1938 laat hij op die grond, net naast het eerder afgebroken Oude Tolhuis, een modern en groot huis ontwerpen en bouwen. Het uitzicht vanaf het huis is zoals je Friesland voor je ziet. Eindeloze groene

weilanden zover het oog reikt. Hier en daar een boerderij, omringd door bomen. Vlakbij het tolhek staan nog wat arbeidershuisjes.

Op een enkele uitzondering na zijn de voorouders van Sietske vaker wel dan niet in goede doen geweest. Sietske stamt uit een eeuwenoud Fries geslacht. In 1710 werd in Sneek stamvader² Jacob Ages geboren. Zijn enig in leven gebleven kind, zoon Ruurd (Ruird) Jacobs, voerde nog geen achternaam en leefde ook in Sneek. Van beide voorvaderen is niet bekend wat zij voor de kost deden. Sneek was in die tijd een belangrijke handelsstad met veel grachten en bereikbaar via zes verschillende vaarwegen. Er waren veel touwslagerijen en de scheepsbouw was er van grote betekenis. De boterhandel en -markt was destijds de grootste van Nederland en was gericht op de regio.

Ruurd Jacobs kreeg een zoon. Deze werd Jacob Ruurds genoemd, geboren in 1774. Hij nam de familienaam Buitenveld aan en ging wonen in de gemeente Rauwerderhem, zo'n tien kilometer boven Sneek. Van de drukte, de herrie en de stank van de grote stad naar het stille buitengebied. Vermoedelijk heeft hij in het terpdorp Poppingawier gewoond. En in die omgeving zijn de opeenvolgende generaties Buitenveld, al dan niet met een N geschreven, gaan wonen en werken. De verschillende grafzerken rond

---

² Een stamvader is de oudst bekende voorvader van een geslacht in rechte mannelijke lijn.

het kerkje van het dorp Poppingawier met de naam Buite(n)veld erop zijn hier de stille bewijzen van.

Al in 1864 bezaten familieleden een eigen boerderij. Zo ook de opa van Sietske, Hette Iemes Buiteveld. Hij werd op 5 mei 1853 in Poppingawier geboren en trouwde met Winia Antje Ruurd. Aan de berichten in de kranten van destijds te zien, boerde hij goed. Naast eigenaar van een grote boerderij en flinke veestapel bezat hij één of meerdere stamboekstieren. Hij vroeg behoorlijk wat springgeld zoals het bevruchten van de koeien wordt genoemd. Bij een najaarskeuring stamboekvee won Hette Iemes met een stierkalf genaamd 'De Hoop' de derde prijs. Met een andere stier won hij bij een tentoonstelling de eerste prijs. Waarschijnlijk was de vraag in die tijd ook groot naar stamboekdieren, want in het nabijgelegen Roordahuizum werd in 1879 het Fries rundveestamboek en het Fries paardenstamboek opgericht. Hette Iemes stond daarbij vooraan in de rij. Ook was hij betrokken bij de oprichting van de coöperatieve zuivelfabriek 'De Eendracht', eveneens in Roordahuizum. Een jaar voor de eeuwwisseling vierde Hette zijn 25-jarige bruiloft. Zeventien jaar later is hij in staat zijn boerderij, inboedel, veestapel en werktuigen te verkopen. Hij is gaan rentenieren, getuige ook de advertentie in de krant van juli 1916, waarin hij een dienstbode vraagt om zo spoedig mogelijk in dienst te treden in een klein burgergezin. Hij was boer af. Het harde werken was voorbij.

De vader van Sietske, Ruurd Buiteveld, startte zijn werkzame leven onderaan de ladder. Want hoe bemiddeld Hette ook was, Ruurd werd in eerste instantie, op vijftienjarige leeftijd, boerenknecht in

Idaard, dichtbij Roordahuizum. Hij keert op 18 mei 1898 terug naar zijn geboorteplaats Poppingawier, destijds gemeente Rauwerderhem. Hij is dan 22 jaar oud. In de jaren daarna ontmoet hij Gerritje de Haan, de moeder van Sietske. Over haar is minder bekend. Ze werd geboren in 1880 in Terwispel, een dorp dertig kilometer verderop. Haar naam komt terug in het dienstbodenregister van Rauwerderhem van 1899, helaas zonder adres. Gerritje is dan negentien jaar oud. Kort daarna verhuist ze naar Goënga, ook vlakbij Poppingawier, waar Ruurd woont. Op 3 januari 1903 trouwen ze in de gemeente Idaarderedeel. Hun oudste zoon Hette werd nauwelijks vijf maanden later op 31 mei 1903 geboren, in Mantgum. Een dorp acht kilometer van Roordahuizum vandaan. Op dat moment staat Ruurd ingeschreven als arbeider. De twee volgende kinderen, Ynske, die in de oorlog op jonge leeftijd in Bolsward werd doodgeschoten, en Anna, zijn eveneens in Mantgum geboren. Destijds al een renteniersdorp met prachtige neoclassicistische rentenierswoningen en onder architectuur aangelegde Engelse tuinen. Vermoedelijk was daar werk en dus geld voor Ruurd. In 1909 verhuist het gezin naar Roordahuizum. Om uiteindelijk aan de rand van het dorp terecht te komen, in een huisje naast het Oude Tolhuis. Daar werd in 1915 zoon Henne geboren. Sietske sloot de kindertijd met haar geboorte in 1917. Het jaar waarin de Russische Revolutie uitbrak.

Met het klimmen der jaren werd Ruurd veehandelaar en welvarender. Hoewel er ook periodes waren van drankzucht en de daarmee gepaard gaande ellende, was hij in 1938 in staat de grond bij het, inmiddels

voormalig Oude Tolhuis te kopen, met weilanden zover het oog reikt. Hij liet daar zijn huis bouwen.

Het uitzicht op het landschap van Sietskes jeugd is in honderd jaar tijd weinig veranderd. Dat wordt bevestigd door één van de huidige schooljuffen, op de lagere school. ‘Er stonden nog wat arbeidershuisjes,’ vertelt ze, ‘maar die zijn gesloopt.’ Juf Marina vertelt enthousiast dat zij nu in het huis van de vader van Sietske woont en dat ze de bouwtekeningen in haar hal heeft hangen.

Sietske groeit op met een moeder die volgens een dorpsbewoner aan zware reuma lijdt en daardoor veel op bed ligt. Soms staat ze onder de dakgoot van het huis, als het keihard regent. Waarom staat ze daar, vragen dorpsbewoners zich af? Het gerucht gaat dat ze al eens is opgenomen in Franeker, in het gesticht.

Dat moeder Gerritje ziek is, blijkt ook uit de advertentie die Ruurd in de krant in 1919 laat zetten: ‘Direct gevraagd een flinke hulp in de huishouding wegens ziekte der vrouw, bij R. Buitenveld, Roordahuizum.’ En een week later: ‘Wegens teleurstelling direct gevraagd een flinke hulp in de huishouding wegens ziekte der vrouw.’

De oudste twee kinderen, zoon Hette en dochter Ynske hebben al de leeftijd voor een dienstje of gaan naar school.

Zus Anna is tien jaar oud, zoon Hinne vier en Sietske is twee. Sietske is een vrolijk kind dat ogenschijnlijk niet lijdt onder de ziekte van haar moeder. Op een foto van een grote open sloep is een lachende Sietske te zien als klein meisje. Op de achtergrond van de foto staat Hotel Twee Provinciën. Een schoolreisje naar de nog steeds